

Kwaliteit voorschoolse educatie 2022

Factsheet - juni 2023

Deze factsheet geeft een beeld van de kwaliteit van voorschoolse educatie in Nederland in 2022. Voorschoolse educatie is bestemd voor peuters tussen de 2,5 en 4 jaar met een risico op een onderwijsachterstand. Hierdoor kunnen deze peuters een betere start maken op de basisschool. Voorschoolse educatie wordt aangeboden op de kinderdagopvang en is van groot belang voor kinderen om goed voorbereid aan de schoolloopbaan te kunnen beginnen. Daarnaast vormt voorschoolse educatie de eerste stap in het verbeteren van de basisvaardigheden.

Kwaliteit voorschoolse educatie

Dit onderzoek geeft inzicht in de kwaliteit van voorschoolse educatie in Nederland. De kwaliteit van voorschoolse educatie is van groot belang. Uit verschillende nationale en internationale onderzoeken blijkt dat kinderen die op een betere voorschool hebben gezeten hun achterstand sneller inlopen. Dit onderzoek is een herhaling van het onderzoek in 2019 ([Meting voor- en vroegschoolse educatie 2019 | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)). Uitgebreidere informatie over het onderzoek, de gebruikte gegevens en analyses is terug te vinden in het Technisch Rapport.

Wat hebben we in 2022 onderzocht?

- Wat is de kwaliteit van voorschoolse educatie?
- Zijn er verschillen tussen de voorscholen?
- Zijn er verschillen tussen 2019 en 2022?
- Welke samenhang is er tussen kwaliteit van de voorscholen en de kenmerken van de voorscholen en de omgeving?

Het onderzoek in het kort

In het najaar van 2022 onderzochten we 195 voorscholen. We waardeerden 8 standaarden uit het inspectiekader. We werkten 5 standaarden uit in verdiepende kwaliteitsaspecten: de standaarden *Aanbod*, *Pedagogisch-educatief handelen* en *Samenwerking* gebruikten we voor een verdiepend inzicht in de kwaliteit van de voorscholen. De verdieping van de standaarden *Kwaliteitszorg* en *Kwaliteitscultuur* gebruikten we om de samenhang met kwaliteit beter te kunnen duiden. De standaarden en de kwaliteitsaspecten werden gescoord door inspecteurs. Daarnaast vulden de voorscholen een vragenlijst in met aanvullende vragen over de achtergrond en kenmerken van de voorschool. Van iedere voorschool is een rapport met de beoordeling van de standaarden beschikbaar op onze website ([Kwaliteitsrapporten per gemeente en locatie | Voor- en vroegschoolse educatie | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)).

Belangrijkste bevindingen

De kwaliteit van voorschoolse educatie is in grote lijnen op orde...

De meeste voorscholen scoorden voldoende tot goed op de standaarden uit ons waarderingskader. Voldoende tot goed waren *Aanbod*, *Pedagogisch-educatief handelen*, *Samenwerking*, *Kwaliteitszorg*, *Kwaliteitscultuur* en *Verantwoording*. *Pedagogisch-educatief handelen* en *Kwaliteitscultuur* vallen in positieve zin op. Aandachtspunten liggen er bij *Zicht op ontwikkeling* en *Ontwikkelingsresultaten*. Als er aanleiding voor was, zijn er verbeterafspraken gemaakt met individuele voorscholen.

... maar op aspecten zijn er aandachtspunten

Kijkend naar de verdiepende kwaliteitsaspecten bij de standaarden *Aanbod*, *Pedagogisch-educatief handelen* en *Samenwerking* zijn er ook aandachtspunten. Het aanbod, het educatief handelen, de samenwerking met ouders en de samenwerking met vroegscholen kunnen op onderdelen beter. Dit geldt niet voor het pedagogisch handelen. Daar is de score op de verdiepende kwaliteitsaspecten op alle onderdelen grotendeels voldoende tot goed.

Geen verschil met 2019, wel verschillen tussen voorscholen

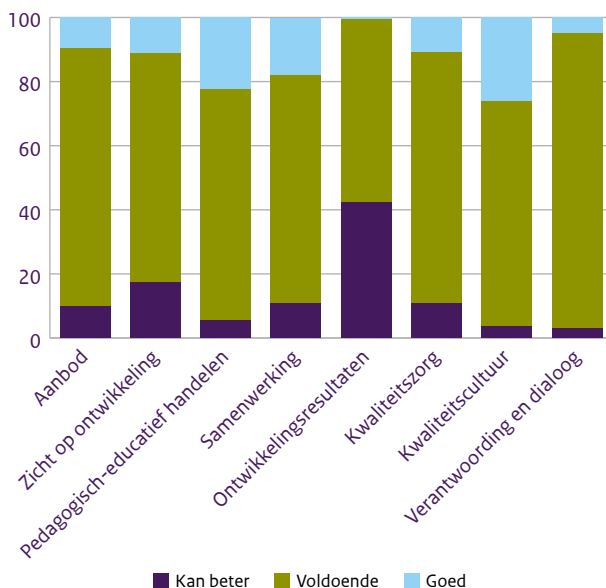
De kwaliteit van voorschoolse educatie is tussen 2019 en 2022 stabiel gebleven. Ondanks maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de coronapandemie en het toenemende personeelstekort in de kinderopvangsector. Er blijven wel kwaliteitsverschillen tussen voorscholen. Verder zijn de aandachtspunten die uit het onderzoek in 2019 naar voren kwamen, dezelfde als we in 2022 signaleren. Vanwege het belang van het educatieve aspect van voorschoolse educatie, verdient met name hier de ruimte voor verbetering blijvende aandacht.

Een aantal kenmerken van voorscholen hangt samen met de kwaliteit van de voorschoolse educatie

De coronapandemie en het toenemende personeelstekort zoals gemeten in het onderzoek zijn geen verklaringen voor de kwaliteitsverschillen tussen de voorscholen; kenmerken van de voorscholen wel. De vve-verbetercultuur, het aantal kindplaatsen, doelgericht leiderschap en IKC hangen wel samen met de verschillen in kwaliteit tussen de voorscholen.

Resultaten: standaarden

De onderstaande figuur geeft in percentages de beoordeling van de standaarden weer.

Resultaten: verdiepende kwaliteitsaspecten

De standaarden *Aanbod*, *Pedagogisch-educatief handelen* en *Samenwerking* zijn uitgewerkt in verdiepende kwaliteitsaspecten om beter zicht te krijgen op de kwaliteit van voorschoolse educatie en op mogelijke verbeteringen. Dit leverde per standaard enkele aandachtspunten op. Met name de aspecten bij educatief handelen vragen aandacht. Dit vormt immers de kern van voorschoolse educatie, omdat het kinderen in staat stelt zich via spelend leren te ontwikkelen.

Aandachtspunten

Aanbod

- Het aanbod voor kinderen kan op ongeveer een kwart van de voorscholen beter worden afgestemd op de ontwikkeling van de kinderen.
- De inrichting van de groepsruimte kan op ongeveer een kwart van de voorscholen aantrekkelijker, uitdagender en meer spel- en taal-uitlokkend worden ingericht.

Pedagogisch-educatief handelen

Pedagogisch handelen

Het pedagogisch handelen is voldoende tot goed.

Educatief handelen

- Op een kwart van de voorscholen kunnen meer effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling worden uitgevoerd.
- Op een derde van de voorscholen kunnen de pedagogisch medewerkers de interactie met en tussen kinderen meer bevorderen.
- Op bijna twee vijfde van de voorscholen kunnen de pedagogisch medewerkers de ontwikkeling van de manier waarop de kinderen problemen aanpakken meer bevorderen.
- Op bijna een derde van de voorscholen stemmen de medewerkers de activiteiten onvoldoende af op de ontwikkeling van de individuele kinderen.
- Op bijna de helft van de voorscholen geven de pedagogisch medewerkers onvoldoende feedback op het proces.

Samenwerking

Met ouders

- Bijna een derde van de voorscholen heeft geen gericht ouderbeleid.
- Op ruim twee vijfde van de voorscholen worden de ouders onvoldoende betrokken bij de activiteiten in de voorschool.
- Op ongeveer een derde van de voorscholen worden de ouders onvoldoende gestimuleerd om thuis ontwikkelingsgerichte activiteiten met hun kinderen te doen.
- Op ongeveer een kwart van de voorscholen wordt onvoldoende rekening gehouden met de thuistaal van de kinderen.

Met vroegscholen

- Op een derde van de voorscholen is onvoldoende sprake van vve-coördinatie.
- Op een derde van de voorscholen is geen concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool.
- Op meer dan de helft van de voorscholen kan de samenwerking met vroegscholen worden verbeterd. Het gaat daarbij om: de afstemming van het aanbod, het pedagogisch- en educatief handelen, de omgang met ouders en de interne begeleiding van en de zorg voor kinderen die extra zorg nodig hebben.

Resultaten: verschillen geduid

Om de verschillen tussen voorscholen te duiden, hebben we de kwaliteit in 2 vormen ingedeeld: de kwaliteit in de groep en de kwaliteit van de samenwerking.

Kwaliteit in de groep

We hebben het gemiddelde berekend van de score op de verdiepende kwaliteitsaspecten die te maken hebben met de kwaliteit die kinderen direct in de groep ervaren. Het gaat hierbij om de verdiepende kwaliteitsaspecten die vallen onder de standaarden *Aanbod* en *Pedagogisch-educatief handelen*. Dit noemen we de *kwaliteit in de groep*.

Kwaliteit van de samenwerking

We hebben ook het gemiddelde berekend van de score op de verdiepende kwaliteitsaspecten die te maken hebben met de samenwerking van de voorschool met ouders en de basisscholen. Het gaat hierbij om de verdiepende kwaliteitsaspecten die vallen onder de standaard *Samenwerking*. Dit noemen wij de *kwaliteit van de samenwerking*.

Hieronder is zichtbaar welke van de onderzochte kenmerken samenhangen met de kwaliteit in de groep en de kwaliteit van de samenwerking. Deze kenmerken verklaren maar een klein deel van de aangetroffen kwaliteit. Er zijn dus nog andere kenmerken en factoren die de verschillen in kwaliteit kunnen verklaren, die wij niet onderzocht hebben.

Verbetercultuur

Voorscholen die een hogere kwaliteit in de groep hebben, scoren ook hoger op het kwaliteitsaspect *Verbetercultuur*. Op deze voorscholen is een brede aandacht voor de kwaliteit en kwaliteitsverbetering van voorschoolse educatie.

Aantal kindplaatsen

Kleinere voorscholen (met minder kindplaatsen) hebben een hogere kwaliteit in de groep dan grotere voorscholen (met meer kindplaatsen). De kleinere voorscholen kunnen wellicht meer aandacht geven aan individuele kinderen en aan de kwaliteit.

Verbetercultuur

Voorscholen die hoger scoren op het kwaliteitsaspect *Verbetercultuur*, hebben een hogere kwaliteit van de samenwerking dan de andere voorscholen. Op deze voorscholen is er brede aandacht voor de kwaliteit en kwaliteitsverbetering van voorschoolse educatie.

Leiderschapskwaliteit: doelgerichtheid

Voorscholen die hoger scoren op het kwaliteitsaspect *Doelgerichtheid* van het leiderschap, hebben een hogere kwaliteit van de samenwerking dan de andere voorscholen.

Integraal kindcentrum (IKC)

Voorscholen die onderdeel zijn van een IKC hebben een hogere kwaliteit van de samenwerking dan voorscholen die geen onderdeel zijn van een IKC. In een IKC zijn de basisschool en de voorschool onderdeel van één organisatie.

Maatschappelijke ontwikkelingen: coronapandemie en het toenemende personeelstekort

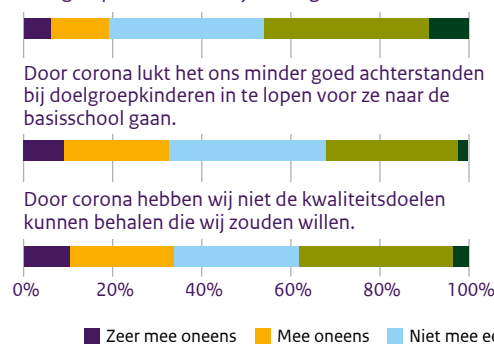
Ondanks de coronapandemie en het toenemende personeelstekort in de kinderopvang is de kwaliteit tussen 2019 en 2022 gelijk gebleven. We hebben onderzocht in hoeverre beide maatschappelijke ontwikkelingen samenhangen met de kwaliteit van de voorschoolse educatie. Daartoe hebben we verschillende stellingen voorgelegd aan de voorscholen. De antwoorden op deze stellingen hingen tijdens het onderzoek in 2022 niet samen met de kwaliteit, maar de reactie op sommige stellingen zijn toch interessant om hieronder weer te geven. Daaruit blijkt namelijk dat voorscholen zelf wel gevolgen merken van de coronapandemie en het personeelstekort.

Coronapandemie

Sinds corona zien we grotere achterstanden bij doelgroepkinderen die bij ons beginnen.

Door corona lukt het ons minder goed achterstanden bij doelgroepkinderen in te lopen voor ze naar de basisschool gaan.

Door corona hebben wij niet de kwaliteitsdoelen kunnen behalen die wij zouden willen.

Personeelstekort

Wij hebben af en toe groepen niet kunnen draaien, omdat wij door het personeelstekort onvoldoende pm'ers hadden.

Wij hebben (nog) niet gecertificeerde-pm'ers ingezet om de groepen te kunnen draaien.

0% 20% 40% 60% 80% 100%

Andere onderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs

Verzachtende omstandigheden

In april 2023 publiceerde de inspectie de tussenrapportage *Werkwijze verzachtende omstandigheden*. Deze rapportage focust zich op tekortkomingen die zijn ontstaan door het personeelstekort in de kinderopvangsector. We geven in de tussenrapportage een beeld van de situaties die de toezichthouder tegenkomt, handavingsadviezen en de ingezette handhaving ([Tussenrapportage Werkwijze verzachtende omstandigheden | Rapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#))

Kwaliteit vroegschoolse educatie

In het najaar van 2023 voert de inspectie een onderzoek uit naar de kwaliteit van de vroegschoolse educatie. Dit rapport zal in de zomer van 2024 verschijnen.